

Jezdci iz Požarevca

V POZAREVCU imajo konjski klub, ki ima 1200 članov. Pred dvema letoma je prišel v vas lepo oblečen človek, ki je iskal predsednika kluba. Bil je predstavnik Avala-filma iz Beograda, ki je hotel skleniti s klubom pogodbo za snemanje nekoga zgodovinskega filma. Pogodbo so sklenili in od tistega dne se je življenje v Požarevcu spremenilo.

Filmska snemanja se vrstijo dan za dnem. V Tezeju je 200 Požarevčanov opravilo sprejemni izpit. Italijani so bili navdušeni. Kmalu so postali požarevski konji in jez-

dec mongolski vojščaki in potem carski kozaki v francoski verziji Mihaila Strogova. Neustrašeno so drveli po vojvodinskih ravninah, padali s konj — za denar so dobivali modrice in praske. — »Razsajala« je prava filmska mrzlica. Nikjer ni bilo več miru. Mnogo so zaslužili.

Tu pa se je za marsikoga ustavilo. Ljudi in konj je bilo preveč, da bi bili lahko vsi zaposleni. Pričele so se nevoščljivosti. Marsikdo se je poslužil zvijače, samo da je prišel k filmu.

Vendar pa klub še sklepa pogodbe. Še vedno se širijo vprašanja, kdo bo sedaj snemal in kdo bo zaslužil. Mnogo pa se jih je naveličalo čakati na tako zaslužni kruh in vrnili so se na posestva in v rudnike.

Zaključili
so eno
najtežjih
reševanj

v severni steni Triglava

Trije dnevi reševanja v steni

Reševalci z Jesenic in Mojstrane so reševali v Severni triglavski steni nad 30 ur — Pokazali so izredno sposobnost in nadčloveško požrtvovalnost — Posebno priznanje zasluži veteran Uroš Župančič, ki se je odločil za reševanje skozi vpadnico Črnega grabna.

Komaj 17-letni Rado Košir iz Mojstrane je prvi zapazil v nedeljo dopoldne blizu 400 m pod vrhom severne triglavske stene trupli 25-letnega Ivana Bernarda iz Vrbe in Alojza Zupana iz Brezij, ki sta se prejšnjo sredo smrtno ponesrečila. Vzrok nesreče ni ugotovljen. Domnevajo pa, da je prišlo do nesreče, ko sta ponesrečena planinca nezavarovana drugič izstopila iz podaljška Bavarske smeri.

Slabo vreme preprečilo reševanje

Reševalna ekipa z Jesenic in Mojstrane, ki jo je sestavljalo 18 izkušenih reševalcev, se je pod vodstvom Cirila Pračka odpravila na težko in nevarno reševanje v ponedeljek ob 5. uri zjutraj. Prvi reševalci so se prebili do ponesrečencev okrog 12. ure. Deset jih je takoj pričelo s tremi 100-metrskimi jeklenimi vrvmi spuščati ponesrečence po steni navzdol. Imeli so radio zvezo z ostalo skupino pod steno. Imeli pa so težave, ker so se vrvi zatak-

nile in so jih morali premeštit. Proti večeru so z delom prekinili in se vsi, razen štirih, ki so ostali v steni, vrnili v Aljažev dom in se v torek ob 5. uri zjutraj vrnili v steno. S silnimi napori se jim je posrečilo spraviti ponesrečena kakih 70 m nad izstop iz stene, nakar so morali z reševanjem zaradi slabega vremena in bližajoče noči ponovno prekiniti. Slabo in predvsem megleno vreme v sredo ni dopuščalo nadaljnega reševanja. Sončno četrtkovo jutro pa je dalo ponovno spodbudo za reševanje. Po neuspelem dopoldanskem reševanju so se kmalu po 12. uri odločili za

reševanje po nevarni vpadnici Črnega grabna. Za nevarno in težavno akcijo se je prostovoljno odločil reševavec — Veteran Uroš Župančič in spravil ponesrečena z nadčloveškimi napori ob pol dveh do izstopa. Reševanje je bilo toliko nevarnejše, ker so odpovedale radijske zveze z reševalci na bavarskem stolpu. Z manjšimi napori so potem spravili trupli do džipa v bližini Aljaževega doma, od tu pa z avtom na Dovje, kjer so trupli obducirali.

Velik uspeh naših reševalcev

Po mnenju reševalcev je bila to ena najtežjih reševalnih akcij, ki je uspela zaradi velike izkušenosti in izredne požrtvovalnosti reševalcev. Izkazali so se vsi od vodje Cirila Pračka do najmlajšega Koširja, posebno priznanje pa gre Župančiču, ki je spravil trupli v dveh urah po skrajno nevarnem Črnem grabnu do izstopa.

Polde Ulaga

Najmlajši v steni

NAVEZA Ivana Bernarda iz Vrbe pri Zirovnicah in Alojza Zupana iz Brezij, ki se je v sredo preteklega tedna v lepem zgodnjejesenskem vremenu hkrati z drugimi navezami napotila v Severno triglavsko steno, se ne bo nikdar več vrnila iz bavarske plezalne poti, po kateri je hotela preplezati to čudovito in samozavestno steno našega alpskega velikana. Stena je bila tokrat kruta. Po padcu več deset metrov globoko je v steni obležalo le dvoje trupel. Gorski reševalci iz Mojstrane in Jesenic so spričo poslabšanega vremena dalj časa zaman naskakovali steno, da bi iz njenega mrzlega objema iztrgali vsaj mrtyi telesi. Med reševalci, ki so se tokrat vzpenjali v steno, je bil tudi RADO KOŠIR, fant temno rjavih las, doma iz Mojstrane in dijak tretjega razreda metalurške šole na Jesenicah.

●Videz vaših var, toda verjetno ste bili med najmlajšimi reševalci?

Da, bil sem celo najmlajši reševavec!

In sedemnajstletni fant je spet nadaljeval: Tokrat sem sodeloval v reševalni akciji drugič, prvič pa lani prav tako v Severni triglavski steni. Po mojem mnenju je bilo tokratno reševanje dokaj zahtevno in seveda tudi naporno,

ker sta ponesrečena obtičala nekako v sredini stene. Lažje je namreč, če je ponesrečeneec v spodnjem ali zgornjem delu stene.

Najmlajši reševavec, ki ga je tokratni razgovor presenetil prav pri počitku med reševanjem, je odgovoril tudi na vprašanje, kolikokrat in s kakšnim občutkom je že plezal po različnih smereh v Severni triglavski steni.

V Severno triglavsko steno ne grem nikoli z bojaznijo, čeprav vedno s previdnostjo. Po različnih smereh sem v steni plezal že približno dvajsetkrat, medtem ko sem bil na samem vrhu Triglava že štirinajst do petnajstkrat — točnega števila ne vem.

●Ali nam lahko zaupate, kdaj ste bili v najbolj kritičnem položaju pri vaših vzponih na gorske vrhove?

Tako kritično še nikoli ni bilo, še vedno je šlo!

Rado Košir, sedaj pripravnik gorske reševalne službe, ki razen gora, ki jih obiskuje skoraj sleherni nedeljo, zelo ljubi tudi smučanje, je že okusil tudi tuje gore. Letos je bil z mojstransko odpravo na Mont Blancu in sosednjih vrhovih.

I. 2000

Predsednika Tita so v Cilu sprejeli z odprtimi rokami

Vitka dežela

Trak, ki se razteza ob Tihem oceanu povezuje najbolj vroče kraje z večnim snegom — Dva Čilenca pomenita že politično stranko — Hude posledice hladne vojne

ZELO MALO JE na svetu tako izjemnih geografskih značilnosti, kot jih ima Čile. Stisnjena med visoke gore na vzhodu in razvlečeno obalo na zahodu, si je dežela izoblikovala vitko geografsko postavo. Geografske meje so iz Čila napravile najbolj čudno pokrajino na svetu. Dežela se kot ozek trak razteza ob Tihem oceanu 4.200 kilometrov daleč in povezuje najbolj vroča področja na severu z večnim snegom in ledom na Ognjeni zemlji na jugu.

Trinajst mesecev dežja

Čudna za naše predstave ni samo geografska lega Čilea, ampak tudi njeno podnebje in vreme. Na severu v puščavah redkokdaj pade kakšna kapljica dežja, čeprav visoke Ande lahko človek z roko ujame, na jugu pa deževje nikoli ne preneha. Čilenci na jugu se radi šalijo, da pri njih dežuje trinajst mesecev v letu.

Seizmološke postaje na svetu uvrščajo planinske predele v Andih med najhujša potresna področja. Potresi v teh predelih niso redki. V visokih gorah je še vedno precej ugaslih in živih ognjenikov, ki so pomešani z ledeniki. Severne puščave so

znane po bogatih rudnikih čilskega solitra. Soliter skupaj z bakreno rudo je postal do današnjih dni glavni vir deviznega zaslužka in dobička.

Pretežni del dežele ima dobre pogoje za kmetijstvo. Od severa proti jugu se njive spreminjajo v gozdove, ki prehajajo v pašnike s številnimi čredami drobnice. Mnogo naših ljudi, predvsem Dalmatincev, se je zateklo v te kraje. S pridnim delom so tukaj našli svoj drugi dom.

Narod z dobrimi živci

Južna Amerika ima tudi v političnem razvoju svoje posebnosti. Pogosto prihaja do političnih pre-

obratov in obračunov. Večsili se ne ve, kdo pije in kdo plača. Čilenci so v tem pogledu precej mirnejši od

Valparaiso je največja čilska luka. Zaradi neprehodnih gora je pomorski promet zelo razvit

svojih bližnjih sosedov. Uspešni so v političnem razvoju zadržali neko stalnost. Mnogi menijo, da je k temu pripomogla večja rasna sorodnost. Drugi trdijo, da je stalnost mogoče pripisati na račun dobrih vojakov, ki jih

je imela država v prejšnjem stoletju, tako da so Čilenci dolgo časa pomenili glavno vojaško moč na Južnem Pacifiku.

Korak naprej

Hiter razvojni korak so Čilenci napravili v tridesetih letih dvajsetega stoletja. Oče sedanjega predsednika Alessandrija je v deželi speljal do konca pomembne socialne in družbene reforme. Leta 1936 je prišlo do ustanovitve Ljudske fronte, ki je združila levico s strankami centra. Mlada buržoazija brez sodelovanja delavstva ni mogla priti na oblast, zato je sprejela zavezništvo z levico. Ta posrečena oblika sodelovanja je pripomogla, da dežela ni zašla v gospodarske težave, ki so prizadele ostale južnoameriške države.

Razpad koalicije

Po drugi svetovni vojni je zavezništvo levic in centra razpadlo. Zaradi hladne vojne so bile stranke na leviči oslabiljene. Spor se je zaostрил tudi med čilskimi socialisti in komunisti. Ta preprij je izrabila desnica, ki je zopet oživila. Levičarske

stranke so našle nove oblike sodelovanja šele leta 1956. Predsedniške volitve v l. 1958 so pokazale, da so levičarske stranke dovolj močne, da se lahko potegujejo za oblast. Sedanji predsednik Alessandri je zmagal z majhno večino glasov. In ker je bila njegova zmaga pičla, je z novo vlado izdelal načrt, ki najbolj ustreza čilskim interesom.

Rojeni politiki

Čilenci so že znani po značaju politično zavodni. Zlobni jeziki pripovedujejo, da dva Čilenca pomenita politično stranko, trije, štirje Čilenci pa nikoli ne morejo ostati v isti stranki. Resnica je, da so čilske stranke zelo stare in imajo dolgo tradicijo.

Nekoč so čilske stranke delili v konservativne in liberalne. Pozneje so radikali pridobili na svojo stran mestno prebivalstvo in meščanstvo, ki se je zadržalo do današnjih dni. Zelo zgodaj so nastale tudi delavske stranke. Delavsko gibanje v Čilu vodita sedaj dve stranki, komunistična, ki je gotovo med najmočnejšimi v Latinski Ameriki in socialistična.

GLOBUS

Sovjetski minister za trgovino na isti višini kot britanski

SOVJETSKI PREDSEDNIK Nikita Hruščov, star 69 let (meri 1,59), je pojasnil britanskemu ministru za trgovino Fredericku Errolu (meri 1,89), zakaj so Rusi postavili za šefa trgovinske delegacije Viktorja Rodnova: »Moralni smo najti moža, ki mu ne bo potrebno Angležev gledati tako kot jaz, temveč bo z njimi v isti višini.«

Minister s kolesom bi lahko kvaril ugled

NAJZABAVNEJSI FRANCOSKI politik je gotovo Robert Buron, ki je bil v četrti republiki minister in je ostal nekaj časa tudi pod de Gollom. Napisal je knjigo z naslovom »Najlepši vseh poklicev« — govori o poklicu politikov. Vendar pa nihče ne ve, kaj je Buron mislil resno in kaj ne. Ko je prenehal s službo ministra, je dobil visoko službo pri EGS. Zahteval je službeni avtomobil. Nobenega ni bilo na razpolago. Zato se je odločil za kolo. In res. Na zasedanje se je Buron pripeljal s kolesom. Diplomatom se je zdelo to najprej zelo zabavno. Kasneje pa so dostojanstveni diplomati pričeli misliti na svoj ugled in Buron je čez tri dni že imel svoj avtomobil.

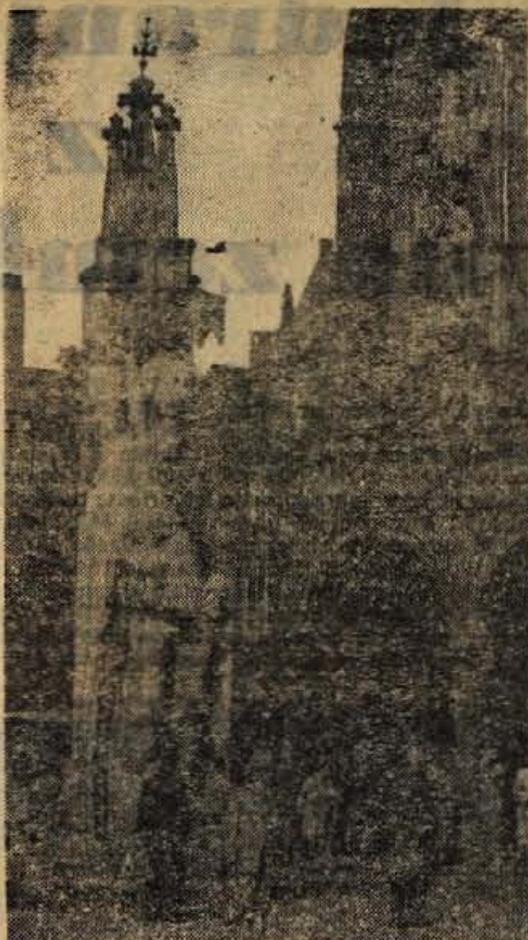
Nebesa za bogataše

V Hamburgu je naša ladja stala približno dva dni. Skoraj ves drugi dan je deževalo, tako da se je raztovarjanje zavleklo, mi pa tudi nismo odšli ob takim vremenu v mesto. V poznih popoldanskih urah smo zapustili Hamburg. Ladja se je počasi pomikala mimo starega Landungsbrücke v daljavi smo že zagledali prve hišice milijonske četrti Hamburga. Kakor sem že povedal, je mesto samo zelo neprijazno in deluje grobo s svojimi betonskimi konstrukcijami, črnimi mostovi nad Elbo. Nemški industrialci, ki jih v Hamburgu ne manjka, trgovci in drugi so si zaradi tega postavili svoje hišice in palače na bregove Elbe, precej oddaljene od centra mesta. Tam je mnogo zelenja, rož in ličnih hišic. Med njimi je tudi precej glomaznih in stereotipnih zgradb, težkih in sivih, ki kazijo sicer dokaj mikavno lice te hamburške četrti. Tu je tudi mnogo trave. Sicer pa še zanimivost o travi v Nemčiji.

Trava na metre

Ko smo si ogledovali hamburško razstavo cvetja, smo lahko na posebnem prostoru, ki je bil posvečen travam, videli tudi velike bale zvite trave. Trava je bila porezana skoraj do zemlje. Morda je pol centimetra gledala iz dva do tri centimetre debelega sloja zemlje, ki je bil tako zbit, da se je lahko zvil v balo. Tako si lahko prišel tja in si naročil meter in pol dolgo ter štirideset centimetrov široko travo. Iz kakor preproge zvite bale so ti odrezali zaželen kos. Lahko si tak trak trave položiš tudi pred posteljo in ga imaš za preprogo.

Ko smo odhajali po Elbi, so pod neko novo vilo ravno odvijali velike bale trave, ki se je verjetno kmalu ukoreninila na novem mestu. Tudi pri drugih novejših hišah smo še lahko razločili po raznih črtah, da trava ni bila posejana,

Rolandov kip pred mestno hišo

Mesto je nastalo tam, kjer je možen zadnji prehod prek reke in kjer se sipina razteza prav do reke Weser, tam, kjer se stekajo trgovske poti iz vzhoda in zahoda. Ugodna lega je Bremenu kmalu pomagala k napredku. Leta 965 je mesto dobilo velike tržne privilegije, kar so izrabili potujoči trgovci in se stalno naselili. Leta 1358 pa je Bremen pristopil k hanzeatskemu združenju. K temu srednjeveškemu združenju nemških trgovcev je Bremen pristopil še kot mesto, v katerem so imeli glavno besedo nadškofje. Končno pa so si meščani, ki so že v desetem stoletju krizarili po morju in trgovali z vsemi deželami na severu ter Holandijo in Anglijo, pridobili toliko pravic, da so lahko leta 1400 razglasili Bremen za svobodno mesto. Leta 1669, ko je hanzeatsko združenje razpadlo, je Bremen obdržal naslov hanzeatskega mesta in ga nosi še danes.

Rolandov kip

Vse zgodovinske spremembe, celo moderni vele mestni promet, niso bistveno spremenili mesta. Na sredi trga še vedno stoji Rolandov kip in ogleduje sem ter tja hiteče poslovne ljudi. Se vedno je ta mestna hiša, iz katere že 550 let vodijo usodo Bremena, sedež vlade, vedno še zvonijo zvonovi iz stolnice sv. Petra, ki so jo začeli graditi leta 1043. Edinstven pogled je na ta trg z njegovimi razkošnimi renesančnimi stavbami, ponosno silhueto stolpa in izredno arhitektonsko razgibanostjo meščanskih hiš. Na vzhodni strani mesta je nekdanja znamenita bremenska borza, kjer so se trgovci shajali kar na prostem, med vojno pa je bila porušena. Na tem mestu bodo postavili novi parlament in mestno hišo.

Odhod v Bremen nam je spet otežkočala nemška policija, ki je prav tako kot portugalska pokazala velike zmožnosti, kadar je treba pripraviti človeka v bes. Vsi smo imeli dovoljenje za izhod v Hamburgu in zdelo se nam je samo po sebi razumljivo, da potem v Bremenu ne more biti nobenih ovir. Toda zmotili smo se. Bremen je res Freie Hansestadt, in, kot kaže, ima svoje poglede na to, kdo sme in kdo ne sme v njihovo mesto. Šele v poznih popoldanskih urah je prišel na ladjo agent in razdelil dovolilnice za odhod z ladje.

Mito Trefalt

Trgovsko mesto

ampak položena. Tu je zemlja slaba, in če hočeš imeti lepo travo, moraš kupiti takole bala.

Se preden je padel mrak in še preden smo zapustili Elbo, smo zaslišali jugoslovansko himno, ki so nam jo zaigrali v slovo. Slišali smo lahko tudi podatke o naši ladji, kdaj je bila zgrajena, koliko ton nasilnosti ima itd. Tudi novinarji so se zbrali na krovu in prisluhnili himni. Zdelo se mi je, da jim vse skupaj močno ugaja.

Proti Bremenu

Zapuščali smo Elbo in po kratki vožnji po morju smo se zopet napotili v rečno strugo. Tokrat v strugo reke Weser. Sedemdeset kilometrov oddaljen od ustja reke Weser leži Bremen, najstarejše nemško pomorsko mesto. Danes šteje približno 580.000 prebivavcev. Zgodovina Bremena je tesno povezana s hanzeatskim gibanjem in Nemci še danes uradno ali neuradno imenujejo Bremen »Freie Hansestadt«. Plima in oseka sta tukaj zelo močni, tako da znaša maksimalna razlika v vodostaju tudi tri metre. 115 kilometrov jezov ščiti mesto, ki leži precej globoko, pred visoko vodo in poplavami.

Pogled na glavni trg, z mestno hišo in katedralo

Jadranje iz vesolja na zemljo

NASPROTNIKI TEGA novega letala, ki ga v Združenih državah Amerike gradijo že od l. 1960 in naj bi bilo po načrtih pripravljeno za polete okoli Zemlje 1965. leta, menijo, da se tako letalo s krili ne bo obneslo. Krila pomenijo namreč precejšnjo težo, kar znatno poveča stroške pri izstrelitvi. Konica Mercury nosi samo enega človeka in je težka približno 1.350 kilogramov. Tudi letalo Dyna-Soar bo lahko poneslo le enega človeka, vendar pa se bo njegova teža gibala med 4.500 in 6.750 kilogrami. Ker pa stane izstrelitev enega samega funta ali 450 gramov teže v vesolje okoli tisoč dolarjev, je seveda povsem jasno, kako drag bo ta poizkus.

KLJUB POMISLEKOM H GRADNJI

Da pa so skeptiki pri tej gradnji obmolknili, je zasluga predvsem velikih letalskih izkušenj, ki so jih dobili z letalom X-15. Od tistega časa, ko je poizkusni pilot Scott Crossfield tovarne North American Aviation Incorporated, ki je zgradila letala X-15, 8. julija 1959 prvič poletel, so opravili skupaj 74 poletov. Ti poleti so tvorili jedro pri raziskovanju pogojev za vesoljske polete s človeško posadko. V času, ko so v Sovjetski zvezi izstrelili prvi satelit, je bilo letalo X-15 v vsakem pogledu najpopolnejše raketno letalo na svetu. To spoznanje je Ameriki pomagalo, da je s povečanimi naporji uresničevala program vesoljskih poletov.

Poleti letala X-15 so zbrali veliko podatkov o obnašanju ljudi in strojev v vesoljskem prostoru. Ko so pri enem izmed prvih poletov videli zdravniki, da se število udarcev pilotovega srca nenehno veča in se ne ustavi niti pri 120 udarcih na minuto, so postali tako zaskrbljeni, da so že začeli razmišljati o ustavitvi poizkusa. Končno so prišli do spoznanja, da je to pravzaprav običajna reakcija pilotovega organizma zaradi razburjenja, kar je znatno pripomoglo pri pripravi astronautov za načrt Mercury.

POVRATEK V OZRACJE — NAJVEČJI PROBLEM

Prva letala X-15 so bila obložena z leguro nikla in kroma, ki je lahko vzdržala temperaturo 642 stopinj Celzija. Seveda je bil ta material za poljubne podvige prešlaboten in je omejeval višino leta in hitrost, s katero bi se letalo vračalo v atmosfero. Skrajna meja je bila višina 76.200 metrov in hitrost 4800 kilometrov na uro.

Izboljšano letalo je lansko leto doseglo višino 96 kilometrov, za letos pa napovedujejo 128 kilometrov. Raketni motor s pritiskom 25.650 kilogramov, s katerim je letalo opremljeno, bi ga lahko pognal do višine 228 kilometrov, vendar je vsem jasno, da letalo celo in nepoškodovano ne bi doseglo Zemlje.

Do danes niso tovrstna letala niti enkrat zgrešila letališča. V resnici sta se zgodili samo dve nesreči, ker so pri

spuščanju odpovedale naprave, toda pri nobeni ni bil poškodovan pilot.

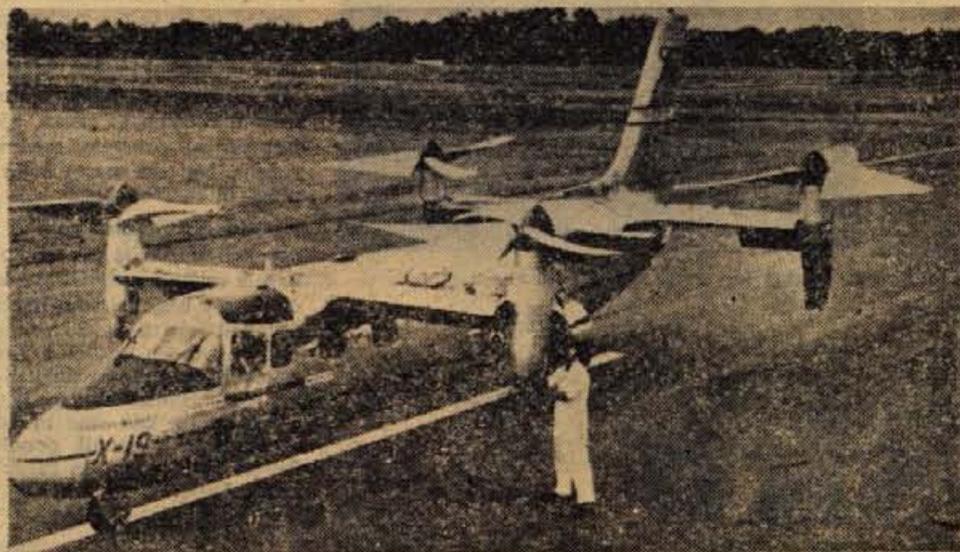
Ta izredna gotovost pri poletih je bila dosežena z »umetnimi možgani«, ki uravnajo letalo pri spuščanju. Če bi želel pilot pri veliki hitrosti sam popravljati napako, no držo svojega letala, bi bil prepočasen in letalo bi se začelo gugati kakor nihalo ve-

like stenske ure, na koncu pa bi se začelo vrteti kakor veliko ognjeno kolo. Možgani pa reagirajo v tisočinki sekunde in že v kali odpravijo nihanje. Strokovnjaki tovarne, ki naprave izdeluje, menijo, da so le-te praktično nepokvarljive, ker so izdelane tako, da delujejo brezhibno tudi v primeru, če eden izmed delov ali zvez odpove.

POD KRILI VELIKANA DO ZACETNE VISINE

Letalo X-15 starta šele pri višini 13.500 metrov. Do sem ga prinese bombnik B-07H, ki je težak 14.850 kilogramov, od tega odpade 8100 kilogramov na tekoči kisik in tekoči amoniak, ki mu služita za gorivo. Letalo X-15 je pritrjeno pod desno krilo bombnika. Ko se odklopi, pade najprej za oko-

doseže letalo hitrost 6400 kilometrov na uro. Ko se motor izključi, se letalo dviga še toliko časa, da doseže vrh krivulje. Pri spuščanju pod kotom 18 do 23 stopinj, obstaja kratko časovno obdobje dvajsetih sekund, v katerem je na kocki čeloten polet. Tu je odvisno vse od brezhibnega delovanja naprav. Ker je gorivo porabljeno, se letalo z nemimi motorji in veliko hitrostjo spušča na izsušeno jezero. Ker je pristajalna steza prekratka, ima letalo na zadnjem delu namesto koles jeklene smuči, ki služijo kot zavore.

Stirje vijaki omogočajo temu letalu navpičen vzlet. Na določeni višini pa lahko pilot obrne motorje za 90 stopinj in omogoči letalu vodoravno letenje, pri čemer doseže hitrost 780 kilometrov na uro

ZANIMIVOSTI

Najmanjši vizuelni magnetofon

NA MEDNARODNEM sejmu trgovine v Tokiu, je bil med najbolj opaznimi napravami televizijski audiovizuelni magnetofon, ki je zaekrat najmanjši na svetu. Ima zelo dovršeno magnetofonsko glavo in lahko uporablja pol ožji trak, kakor pa ga sedaj uporabljajo v televizijskih studijih. V celoti je velik 65 x 38 x 30,5 cm.

Če se bo ta magnetofon začel proizvajati masovno, bo mogoče posneti televizijske oddaje doma, v šolah ali kjer koli in jih pozneje po želji predvajati. Že prej so na Japonskem in v ZDA izdelovali televizijsko magnetofonsko opremo te vrste, vendar noben izdelek ni bil tako majhen.

Papir, ki vpija radioaktivno žarčenje

NA KEMICNEM INSTITUTU univerze Sidzuoka na Japonskem so iznašli papir, ki vpija radioaktivno žarčenje. Ta papir zadržuje stroncij 90 in cezij 137, ki se pojavljata pri radioaktivnih reakcijah v atomskih reaktorjih.

Papir se ni izkazal samo pri laboratorijskih preizkušnjah, temveč tudi pri filtriranju radioaktivne deževnice. Uporaba tega papirja je zelo preprosta, saj zadostuje že nekaj listov položenih eden na drugega, pa je priprava za filtriranje napravljena. Radioaktivni elementi ostanejo na papirju in ta jih vpije. Papir je poceni in se ga po uporabi zažge.

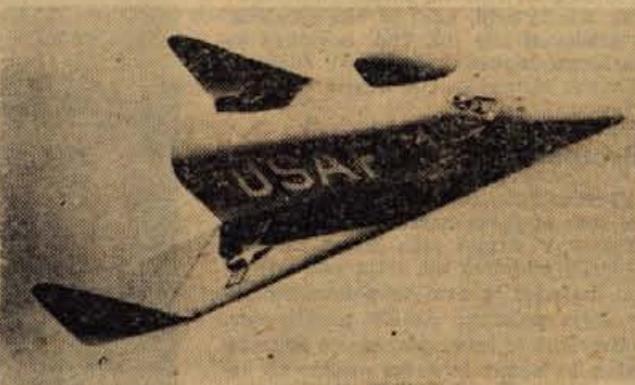
li 450 metrov, dokler pilot ne vžge raketnih motorjev. Letalo zleti proti nebu kakor raketa in pritiska pilota na sedež s silo, ki je štirikrat večja od zemeljske teže.

Motor gori najdelj triinosemdeset sekund in ustvarja poln pritisk, pri tem pa

DYNA-SOAR — ZDRUZITEV DOSEDANJH IZKUSENIJ

Da so začeli graditi letalo X-20, so predvsem pripomogli uspehi, ki so jih dosegli z X-15. Če se bodo uresničili načrti, bo letalo pomenilo vrh dosedanjih dosežkov. Letalo bo lahko letelo kakor satelit okoli Zemlje in se s hitrostjo 27.200 kilometrov na uro spustilo v ozračje. Pri 160 kilometrih nad Zemljo je že toliko zraka, da ga bo letalo lahko izkoristilo za spreminjanje svoje smeri. Pri nižji višini bo lahko menjalo smer leta do 45 stopinj in z manevriranjem pristalo na letališču.

Aerodinamične lastnosti bodo preizkušene šele v letu, vendar je že sedaj jasno, da so možnosti precej večje kakor pri konici Mercury, ki sploh ne more izpremeniti leta niti v vesolje niti v atmosferi.

Tako bo letalo X-20 ali »Dyna-Soar«, ki se bo lahko povzpelo na krožno pot okoli Zemlje. Letalo je prikazano v trenutku, ko je pilot-astronavt odrgel toplotni ščit, ki je varoval pilotsko kabino pri izstrelitvi

Mali nasveti

Volneno blago

VOLNENO BLAGO ali flanela ostane lepo mehko in elastično, če dodamo vodi, v kateri ga izplakujemo, nekoliko glicerina.

Svilen dežnik

SVILEN DEŽNIK, ki je padel v blato očistimo s špiritom. Dežnik sušimo odprto, a ne popolnoma, da se tkanina ne napne preveč in zaradi tega ne strga. Kovinaste dele namažemo včasih zaradi rje z vazelinom. V omari naj dežnik visi.

Letne obleke

Praden LETNE OBLEKE spravimo, jih temeljito očistimo. Pralnega blaga ne likamo in ne škrobimo, ampak ga samo operemo. Kopalne obleke operemo, jih zavarujemo proti moljem in shranimo.

Motna steklena posoda

MOTNA STEKLENA POSODA res ni posebno vabljiva. Ker je v vodi apnenec in se ta iz nje izloča, se tako sčasoma napravi v steklenih posodah za vodo motna obloga. Očistimo jo tako, da denemo v posodo natrganega časopisnega papirja, nanj pa nalijemo precej močnega kisa. Čez noč naj stoji. Nato s časopisnim papirjem zdrgnemo stene, posodo pa oplaknemo s čisto vodo in posušimo. Pri debelejši oblogi postopek ponovimo oziroma pustimo kis dalj časa v posodi. Kis hitreje učinkuje, če ga segrejemo. Finejšo motno steklenico zberemo s krpico, namočeno v alkoholu.

Zanj

Res je, da je moška moda bolj konservativna kot ženska in da se z leti le malo izpreminja.

Obleke

Kaj je novega v letošnji sezoni? Jopič se je podaljšal za 1 do 2 cm in se zapenja z dvema ali tremi gumbi. Če se zapenja z dvema gumboma, je navadno zadnji v višini pasu. Pas je rahlo poudarjen, ob straneh ali zadaj je razporek. Ramena so naravno široka, reverji so srednje široki (7,5 do 8 cm). Hlače so ozke in brez zavihkov, čeprav so predvsem Francozi skušali uvesti zavihke. Obleka, ki se zapenja z enim gumbom je namenjena večernim priložnostim.

Rjavi, modri in sivi barvni toni so vodilni v moški garderobi. Dovoljeni so tudi umirjeni karo vzorci, podolžne črte in drugi decentni efekti.

Plašči

Moški športni plašč je kratak, raglan ali z vstavljenimi rokavi in športnim ovratnikom. Zapenja se eno-ali dvovrstno. Elegantnejši plašči so enobarvni, medtem so športni plašči iz twida ali vzorca ribje kosti.

Enobarvni raglan plašč za hladnejše dni je podložen z vzorčasto podlogo, gumbi so vidni, dolžina plašča pa je nad kolena

Recepti

Praženi gobani

Očiščene gobane zreži na rezine ali kocke, polij z vrelo vodo in takoj odcedi. V masti zarumeni sesekljane čebule, pridene gobe, malo soli, nekaj strtega česna, sesekljane peteršilja ter praži tako dolgo, da se osuše. Popraži jih z moko, prilij žličko kisa, nekaj kisle smetane in jube, popopraj in prevri.

Gobe v kislu

Osmaži majhne in trde gobe jurčke; ako nimas dovolj majhnih, zmeš vzeti tudi večje, a biti morajo trde. Pri klobuku odstrani spodnje meso, če je že rumeno. Če je še belo in trdo, lahko ostane. Tako pripravljene gobe operi in kuhaj v vreli, primerno slani vodi, da postanejo mehke. približno 20 minut, nato jih streši na rešetko, da se odtečejo. Medtem zavri vinski kis, zmešan s kisovo esenco, deni vanj nekaj poprovih zrn, lovovom listič in malo muškatanega cveta. Stresi v kis odcejene gobe, da še nekajkrat prevro. Nekoliko oblagane deni s kisom in dišavami vred v steklenico ter zaveži s pergamentnim papirjem.

Slovar tujk v tekstilni industriji

Kajne, da se je tudi vam že zgodilo, da so vam v trgovini imenovali blago, imena pa niste razumeli. Morda ste tudi že v časopisih naleleti na besedo, ki je označevala tkanino in vam ni bila znana. Nekaj najbolj pogosto rabljenih bomo skušali obrazložiti.

Mohair (izg. moheri) je česanka iz volne angorske kore. Ima zelo lep lesk. Imenuje se tudi kašmirska preja. Uporablja se pa zlasti za izdelavo plišev.

Boucle (izg. buklo) je močna preja iz grobe volne in dlak.

Chiffon (šifon) je beljena, močno upretirana tkanina v platno in jo uporabljamo za telesno in postelino perilo.

Neglige (neglige) je z drobnimi vzorčki potiskana ali pretekana flanela. Uporabljamo jo za nočne srajce, otroške in ženske pižame. Temelj je navadne pastelne barve.

Damast: blago se odlikuje po svetlikastih vzorcih. Navadno so svetlobni, redkeje geometrični. Ta tkanina bi se morala pravzaprav imenovati žakardsko vzorčasto blago. Uporabljamo jo za nite, zavese in polištevno blago.

Praktično in moderno

MODNE TKANINE so letos predvsem tople in trpežne. Pepita, vzorec ribje kosti, razni karo vzorci v lepih barvnih kombinacijah so prav gotovo favoriti za modna ženska oblačila. V naših trgovinah tkanin s prvima omenjenima vzorcema res dobimo, težje pa izberemo izmed karo vzorci. Barvne kombinacije so le tu in tam posrečene in lepe. Boucle in mehka volnena blaga iz volne in kemičnih vlaken so tudi v ospredju in tako imamo dokaj pestro izbiro.

Sportni kostimi so v glavnem z daljšimi jopičami kot lani, pas je le zelo, zelo rahlo nakazan. Rokavi so ozki in vstavljeni, če se navdušujete za male modne muhe, se lahko odločite za jopiče ali plašč, krojen v kroju pelerine. Med kostimi pomeni izjemo več eleganten, klasi-

čen angleški kostim, ki je oprijet. Ze smo htale, da kri-la odločno pokriva kolena in da so praktične športne gube kar izginile, čeprav jih nekatere svetovne modne hiše, še vedno zagovarjajo. Krzno bo predvsem v zimskih mesecih cenjeno, ovratniki pa

so celo na nekaterih jesenskih plaščih in kostimih.

Ze dolgo smo se navduševali nad kompleti. V letošnji sezoni pa so še posebno priljubljeni. Kar poglejmo!

Prav lep je črno-belj twid športni plašč - k enostavni rdeči obleki ali antracit obleka k črno belemu pepita volnenemu plašču ali pa resna in elegantna črna gabardin obleka k plašču vzorca ribje kosti.

Gotovo nam ne bo mogoče kupiti obleke in plašča naenkrat, ne bo pa napak, da usklajeno gradimo svojo garderobo. Ob kupovanju novega kosa oblačil bomo pomislile na barve in kroje oblek ter plaščev, ki nam že visijo v omari

Preprosto ozko obleko poživljajo žepki in pas

O stoletni svojega obstoja je hotel italijanski Club Alpino Mont Blanc posebno razveseliti in mu poslati na teme 100 žensk. Za vsako leto obstoja torej eno. Žal, se je prijaviло le 88 alpinistk, toda za iskanje toliko proslavljene gorske samote je bil že to kar čeden kupček. Za množičen naskok žensk je bil določen 4. julij. Naslednji dan pa je tisk z nekoliko porogljivim podtonom poročal, da so se plezavke 600 m pod vrhom vdale. — Niso se vdale ženske, vdala se je desetorica vseskozi moških gorskih vodnikov.

Scepini na pot

Pozno zvečer 3. julija sta se pred hotelom »Suisse et Hollande« ustavila dva polna avtobusa iz Milana. Na šipah avtobusov so visele table: »100 donne sul Monte Bianco«, na vsaki tabli pa je bil nalepljen lepak z reklamo ameriške osvežilne pijače. »100 žensk na Monte Bianco« naj bi menda

poteze, kar ni treba, da bi bilo za ženske vedno in brezpogojno koristno. Obložene z nahrbtniki, obojene s cepini so štokljale gornice v debelih hlačah iz korda in težkih gorskih čevljev v hotelsko halo. Edino ženska na njih so bila le še imena, ki smo jih čuli, ko so jih razdeljevali po sobah: Giulila, Rosanna, Olivia, Assunta...

del z enim izmed gorskih vodnikov, ki mi je izdal, kaj vse so ukrenili, da bi spravili ženske zdrave ne le gor, ampak tudi nazaj. »Helikopter stoji pripravljen za vzlet,« je dejal, »v zasedi ležijo gorski lovci, med gorskimi vodniki se skrivata dva zdravnik in ortoped, kot zadnja straža pa bodo za vso kolono korakali — seveda v primerni oddaljenosti — orožniki, opremljeni z brezčimmi oddajniki. Vse te ukrepe je bilo treba čim bolj prikriti pred ženskami, da bi jim ob pičlih dražestih ne jemali še draži velike dogodivščine.«

Povedal mi je tudi, da je na vrh Mont Blanca prišla prva ženska že leta 1876, in sicer je bila to Angležinja Isabella Stratton. Pri tej priliki se je zaljubila v svojega vodnika Jeana Charleta in se kasneje poročila z njim. Kljub temu lepemu vzgledu

Pred odhodom sem tudi jaz pogoltnil dvojno dozo teh pilul, kajti moje depresije že na planem niso od muh. Kako naj se to konča šele tam gori na višinah, kjer te na vsakih nekaj metrov vabi k sebi prepad?

Nedeljski ovčarski bal je bila zadnja večja turistična prireditve. Naša slika prikazuje čredo ovc, ki jih je pastir pripeljal s planin. Skupaj z ovcami pa počasi odhajajo tudi turisti. Napisali so se gorske trave in podnebja. Do prihodnje spomlad si bodo na Jezerskem krajšali čas vsačani sami brez tujcev in z ovcami, ki so zdaj v dolini

Kako so ženske »naskakovale« Mont Blanc

razvilo zastavo te podjetne firme na vrhu najvišje evropske gore.

Z nekaj francoskimi gorskimi vodniki, ki so se posebno veselili gorskega podviga z italijanskimi damami, sem stal pred hotelskimi vrati. Može so menda pričakovali sto žensk tipa Sofija Loren, kajti njihovi obrazi so se vedno bolj mirčili, ko so jele vreti ženske iz avtobusov. Zraven mene je nekdo tiho zajčkal: »Merde«, kar pomeni v francoskimi hudo razočanje (govno, op. prev.). Pri tem pa bi ravno on moral vedeti, da kleše plezalniki štort v obraze trde in moške

Pri ogledu od blizu so se mrki pogledi gorskih vodnikov nekoliko zjasnili, opazili so namreč tudi nekaj mlajših žensk, ki jim boj z goro še ni izklesal potez na obrazih. Osredek ekspedicije pa so bile dame v »najboljši moški dobi«. Najstarejša med njimi je bila 56-letna Assunta Berlossi, dvakrat babica, kot je sama ponosno razglašala.

Počitek v posteljah

Ženske so kar naglo izginile v postelje, da bi bile bolj sveže za vzpon. Pri steklenici trnkega savojca sem še nekoliko pose-

pa je bilo kaj malo verjetno, da bi se jutrišnji naskok zaključil z množično poroko. Na vsakih devet žensk je prišel le en vodnik, da ne bi ženski značaj podviga preveč trpel.

Z žičnico do polovice vrha

Naslednjega jutra so odmevala tla v hotelu od krepkih korakov skalah gornic. Zbrale so se v hotelski zajtrkovalnici, kjer je vodja ekspedicije Fulvio Campiotti brž nozdravil še nekaj francoskih, jugoslo-

Zdaj pa moram končno pošteno priznati, da sploh nisem imel namena prodreti do vrha. Zadnjih petnajst sto metrov je zelo napornih, mrz je proti vrhu vedno hušji; zrak gori je morda res čist, je pa vse preveč redek, in če pogledaš navzdol, ne vidiš zaradi oblakov nikamor, če pa oblakov ni in kaj vidiš, je tisto čisto majhno in nejasno. Iz teh razlogov sem spremljal dame le do višine 2317 m, kamor smo prišli po devetih minutah. Za višino vem čisto določno zato, ker je napisana na postaji žičnice.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Ljudje nimajo dlake na jeziku

Izmišljene govorice

Zrno resnice v ljudskih govorih, ki se širijo

z neverjetno naglico — Večina zgodb, ki jih ljudje pripovedujejo strogo zaupno, je iz »trte izvitih«

— Uganka tržiške zdravnice je razrešena

STARI LJUDJE pogosto opozarjajo, da naš rod veliko govori. Med ljudmi na svetu so precejšnje razlike glede govora. Nekateri govorijo hitro in drugih sploh ne pustijo do besede, drugi pa sploh ne marajo govoriti. Vendar ima vsaka sredina svoje odlične govornike.

Strah pred svojo senco

Ne vemo, kakšne govorice so se širile po naši domovini pred stoletji. Ljudje so takrat največ pripovedovali o svetnikih, čudežih in o generalih. Verske pripovedi so ljudi tako zelo zanimale, da na kaj drugega niso mislili. Če so si zgodbe izmišljali, so si jih izmišljali tako, da laži ni bilo mogoče priti na sled. Danes so povsem drugačni časi. Med ljudmi verske zgodbe ne vžejo več. Zato so ljudje govorice predelali. Da li so jim bolj dramatično vsebino.

Strah pred svojo senco

Ni prvič, da so naši kraji pod vplivom raznih govoric. Ljudje veliko potujejo in veliko zvedo. Najbolj se ljudje kratkočasijo z napetimi zgodbami. V zgodbah po zgledu napetih filmov morajo biti tudi kriminalistične uganke, veliko mrtvih in ranjenih. Razen tega nastopajo v izmišljenih zgodbah neznani hudodelci, ki imajo roke do komolcev krvave. Posledica ljudskih govoric je porazna. Slišimo, da se ženske pri belem dnevu zaklepajo v hiše. Ponoči prihajajo na ulice samo ljudje, ki imajo »junaško« srce. Vsega strahu so krive ljudske govorice o strašnih posilstvih in ubojih, poročila s sodišč in izvirna ljudska domišljija, ki večkrat ne zna ločiti resnice od laži.

Lažljivi preroki

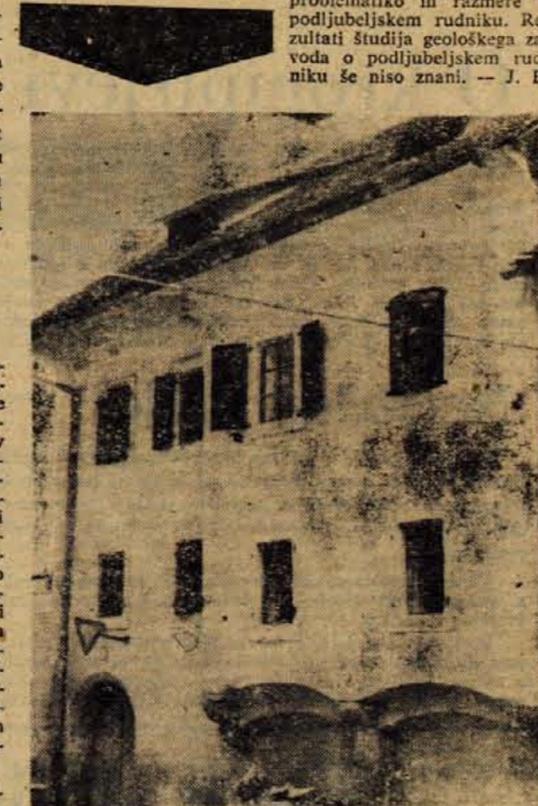
Pred leti so ljudje z govoricami med štirimi očmi zastrašili ves svet. Kakor kužna bolezen ali povodenj se je širila govorica o propadu sveta. Govorice so se širile hitreje kot nekoč narodne pesmi. Ljudje so govoricam nasledili. Mislili so, da bo v kratkem času vsega konec. Klali so živino, prirejali pojedine in čakali sodnega dne. Indijski prerok, ki je napovedal konec sveta, je bil kar čez noč zasut s številnimi bile vrste. Vsak je hotel mi pisni. Pred spovednicami priti »čiste« na »drugi svet«. Kmalu so ljudje pozabili, da so bile vse govorice iz trte zvite. Toda spametovali se še niso. Kar naprej so verje li ljudskim zgodbam. Zdaj je bila na vrsti velika povodenj. Pripovedovali so, da je

Opuščeni rudnik živega srebra v Podljubelju

MORDA JE celo med domačimi — posebno med mladino — nekaj takih, ki ne vedo, da je v Podljubelju pri Trziču opuščen rudnik živega srebra. Rudarsko naselje in zgodovina Trziča nam kažeta rudnik in njegovo gospodarsko pomembnost, ki jo je imel v preteklosti. Zgodovina pravi, da je bilo prvo poročilo o ljubeljskem rudniku v arhivu idrijskega rudnika že v 16. stoletju, 150 let pozneje sta kmeta — domačina — Kolar in Slapar — odkrila v Podljubelju cinobrovo rudo, ki je pri preizkusu dala 50 odstotkov živega srebra. Rudnik se je hitro razvijal in v njem so kopali vse do konca 19. stoletja, ko so delo zaradi pasivnosti rudnika ustavili. Po osvoboditvi je geološki zavod LR Slovenije pričel ponovno proučevati problematiko in razmere v podljubeljskem rudniku. Rezultati študija geološkega zavoda o podljubeljskem rudniku še niso znani. — J. P.

Zdravko Tomažev

Najstarejša hiša v Kranju

KRANJ DOBIVA novo lice. Povsod se gradi in novo izpodriva staro. Le tu in tam še vidimo hišo, ki pripoveduje zgodovino mesta.

Hiša v Tavčarjevi ulici 35 bi nam lahko povedala zelo veliko. Postavljena je bila že leta 1527, in to v pozno gotskem slogu, z že zelo močnimi vplivi renesanse. Zanimiva je notranjost hiše. Veča je v vsej širini in je prehodna s ceste na dvorišče. Iz veže vodijo lesene stopnice v nadstropje, kjer so sobe. Posebno lepa je fasada, ki je pomaknjena na cesto in ima nadstropni pomol opt na steber. Okna pa so bila spremenjena v prejšnjem stoletju, ko so zaradi nevarnosti požara dobile železne polknice.

Najprej je bila državna mitniška hiša. V njej so stanovali mitničarji. Šele v 18. stoletju je prešla v zasebno last. Večkrat je menjala lastnike; danes pa je last družine Stirn.

Naš roman

misli mi je vzdrujal zlasti pogled na ljudi po ulicah. Pred trgovinami so v vrstah stale ženske in vzemirjen se nisem mogel znebiti občutka, da bodo prav tako, kot zdaj stojijo druga zraven druge, tudi kmalu ležale na kletnih tleh. Videl sem, da je to mogoče. Slednjič sem prišel v srednjeveško jadro Hildesheima. V središču sem našel hišo, podobno predelastim zgradbam angleških podeželskih mestec, čeprav je bila neprimerno večja na njej ni bilo nič drobnega, prikipno zaslanjega in privlačnega, bila je velika, prava hiša, ustrezajoča okolju, pročelje in zatrepi sta predstavljala umetelno skladije črnega tramovja in belo prepletkanih opek, tramovi so bili lepo rezljani in prepletkani, kazali so sledove stoletij, postali so temni in dragoceni, hiša je bila krasna priča nemškega srednjeveškega duha, težka, dostojanstvena in čudovita, v sednjem izložbi so vislele razglednice, tam sem prebral ime hiše: imenovala se je Knochenhauerjeva* hiša, umaknil sem se na trg in ogledoval

* Knochenhauer — tisti, ki razbija kosti; lahko tudi priimek; pustili smo izvorno besedo (op. prev.).

hišo, naslonjen na vodnjak sem zrl čezenj, le čemu ima brezhubna hiša tako odvratno ime? Če je tako imenoval graditelj?, ali pa je bilo poslopje rokodelskega čeha, čeha mesarjev ali krvnikov? Ime je nenadoma kakor madež leglo na hišo, toda medtem ko sem še vedno premišljeval o nasprotju med njo in imenom, sta pristopila dva moška v civilnih oblekah in me prišla.

Očitno me je pokopal že postanek v goreči vasi. Z nekom sem spregovoril nekaj besed in nekdo je odkril moj angleški naglas. Najbrž ga še danes slišite. Zaradi tega so se dolgo obotavljali, preden so me poslali z nalogo v Nemčijo; zato so me nekajkrat hoteli premestiti v pehoto, med veliko množico; nekaj diplomatskih umetnosti je bilo treba, da sem ostal v vohunstvu in so me slednjič le poslali; z vojaškega gledišča je bilo neodpušljivo, da so se vdali mojemu pritisku, toda razume se, da nimam pravice očitati svojim predstojnikom. Inšpektor Kramer, njemu se imam zahvaliti, da sem ostal pri življenju — in to kakšnem življenju — mi je potrdil, da je neznanec iz tiste vasi po telefonu poklical izpostavo tajne državne policije v Hildesheimu in priporočil, naj bi se pozanimam zame. Kramer mi je tudi povedal, da je bila večina takratnih ovadb anonimnih. V tej stvari je bil popolnoma ciničen. V dosledno izdelani diktaturi, za katero je pričakoval, da bo razpadla, tako je menil, živi prebivalstvo z nezavedno razcepljeno vestjo. K nalogam popolne diktature sodi, da to razdvojenost utrdi v podzavesti.

Sprva, ko so me prijeli pred Knochenhauer-

A. A. BEG

jevo hišo, sem bil seveda že zapisan smrti. Jasno je bilo, da me bodo po vseh pravilih mednarodnega prava ustrelili. Toda preden so se začeli

pripravljati, da bi izvršili obsodbo, so me vendarle zaslislali, in ko nisem hotel spregovoriti, tudi mučili. Na to sem bil pripravljen. Način mučenja se mi je zdel preprost. Pravzaprav je šlo le za pretepanja. Tepli so me s pestmi, palicami in težkimi biči. Če ne popustite takoj ob prvem pretresu, kmalu dosežete mejo neobčutljivosti; bolečina postane takšna, da je telo sploh ne more več zaznati. Nemški način trpinčenja ni dovolj hladen, v njem se izživlja le zamolkel bes, zadobljen s tem, da razbija kosti in notranje organe. Nočem reči, da moji krvniki niso uživali, ko so me tepli. Vendar niso bili dovolj pronicljivi, da bi v meni videli žrtev; videli so le sovražnika. Poznali so le strahotno samodejnost hipnoze, v kateri so živeli, hipnoze ideologije, ki so jo ubogali, od kateri so poznali le še sovražnika, ki ga je treba uničiti. In ker so bili tako neumni, sem se jim upiral.

Inšpektor Kramer je prišel, ko so končali. Niti pet minut nisva govorila, ko sem spoznal, kako nesmiselno je ležati v okrvavljeni kleti in prenašati mučenje. Kramer je bil visok, polnokrven moški s svetlimi belimi lasmi, tudi obrvi in lica je imel bela, bil je inteligenten in ciničen in polnokrven, poosebljal je življenje, in to je — kakor veste — inteligentno, cinično in polnokrveno. In ker je življenje takšno, ga danes sovražim. Toda tedaj mi je Kramer v nekaj pogovorih pojasnil, da je bilo neumno, ker sem se upiral življenju; manj spričo tega, kar je povedal, kot zaradi načina, kakršen je bil, sem spoznal, kako se izplača živeti. Kramer je trkal na moje razumnost in zapeljevanju s tem dokazom se nisem mogel nikdar upirati, najmanj tedaj.

Za tehnični pouk je med jeseniškimi šolarji veliko zanimanje. Otroci rišejo svojo šolo

Kaj delajo po gorenjskih osemletkah

GORENJSKI PIONIRJI ne počivajo. V vseh krajih imajo 30 pionirskih organizacij. V njih razpravljajo o delu in nalogah pionirjev. Predvsem jih zanimajo priprave za različne prireditve ob praznikih, o skupnih akcijah, o pomoči med pionirji in o krožkih. Na Gorenjskem je 58 različnih krožkov. Najbolj delavni so pevski, taborniški in prometni, nato pa še šahovski, dramski, smučarski in drugi. Pri delu krožkov jim pomagajo učitelji in tudi DPM.

Veliko zanimanje med pionirji je tudi izdajanje glasil. V šolah je že 14 glasil. Največkrat izidejo: **Odmevi izpod Krvavca, Matijev rod, Brstje, Novice izpod Triglava, Mladi kovinar, Prešernov rod** itd. V njih objavljajo doživlja iz šolskega življenja, iz domačega okolja in iz narave.

Tudi v zadrugah so pionirji zelo aktivni. Imajo kovinarsko, foto, knjigoveško, vrt-

narsko, gospodinjstvo in še druge zadruge.

Pionirji so na svoja dela zelo ponosni in set rudio, da bi uspehe še povečali.

O krompirjevi mešti

Sosedom oče mi je pravil, da je svoje dni živel pod Višelnico kmet Bregar. Bil je zelo varčen in skop. Imel je govorno napačo: nekatere glasove je izgovarjal kot otroci, ki še ne znajo dobro govoriti. Namesto naš je rekel »nas«, namesto mačka je dejal »maka« in podobno. Nekega zim-

skega dne je Bregarjeva žena Katra skuhala krompirjevo jed, ki so ji rekli mešta. V veliki lončeni skledji jo je prinesla na mizo, da je po vsej kmečki sobi zadušalo po ocvirkih. Družina je sedla za mizo in oče je prijel žlico, kar je bil znak, da smejo začeti tudi drugi. Prav tedaj pa si je pred vrati nekdo iz-

trkaval sneg s čevljev in v sobo je stopil gozdar Cene s svojim psom. Bregar, ki ni želel gosta povabiti k mizi, je skledo z mešto postavil pod mizo, žlice so romale pod predpasnike in v hlačne žepe. Gozdar je na dolgo in široko pripovedoval o škodi, ki jo je naredil sneg v gozdu. Psiček pa je medtem zavohal mešto in se je lotil. Bregarjev čevljev ga je sicer nekajkrat oplazil po smrkcu, toda scene je bilo lačno. Nazadaje je očeta Bregarja vse skupaj razjezilo, brenil je z vso močjo. Okovani čevljev je zadel lončeno skledo, ker jo je pes pravočasno odkuril in se stisnil h gospodarjevim nogam. Bregar je ves zbehan pogledal okoli sebe in vzkliknil: »Na, pa je sva mesta.«

Seveda je Cene raztrbil po vasi in še dolgo so se smejali skopemu Bregarju.

Uroš Stane, 8. b razred osnovne šole Bled

Nezaželeni gostje

ZGODILO SE JE v Sudanu. Sredi belega dne je v mesto Malako vdrlo 52 slonov. Poškodovali so nekaj hiš v predmestju, nato pa so vdrli na mestni trg. Ljudje so se razbežali, sloni pa so iz njihovega sadja in zelenjave napravili pravo pojedino.

Vmes je morala posreči celo policija, ki je slone pregnala z ognjem. Ubityh je bilo pet slonov, ostali so se razbežali in zapustili mesto.

Naslednjo noč je bilo vse prebivavstvo Malake na nogah. Pazili so, da se nezaželeni gostje ne bi zopet vrnili v mesto. Nekaj dni so potem še v skupinah hodili okoli mesta, potem pa so se izgubili v velikih sudanskih gozdovih.

Avtomobil

Za igračo sem imel star lesen avtomobil. Bil je zeleno pobarvan in namesto stroja je imel pri kabini pritrjeno vrstico. Z njim sem prevažal pesek. Vlekel sem ga z vrstico in škripnje je šel z menoj. Nanj smo naložili preveč tovora in odpadlo je zadnje kolo na desni strani. Oče ga je popravil. Naredil je nova kolesa in ga prebarval s temno rdečo barvo. Zopet je bil sposoben za prevažanje peska.

V dežju je voda nanesla po kanalih sipo. Otroci smo jo vozili k nam na vrt. Navozili smo jo velik kup. Hoteli smo zgraditi grad. Z av-

tomobilom smo zvozili ves material: kamenje, sipo, apno, pesek in vodo. Dograjen grad pa se nam je zdel premajhen. Z avtom smo navozili še enkrat toliko vsega, kot smo potrebovali.

Avto je imel tudi sosedom Janezek. Vozila sva jih po cesti in se igrala. Nekoč sva jih pustila na cesti in se šla žogat. Pripeljal pa je pravi tovornjak in povozil oba avtomobila. Pubrala sva vsak svoje koščke in jokaje odšla domov.

Jože Križnar,

6. b razr. osnovne šole Senčur

Lojze Zupanc:

Kačji studenec

Blizu Cerklj je Grajski hrib, pod tem hribom pa stoji grad, v katerem je pred davnim davnim časom živel graščakinja, ki je bila hudobna kakor kača. Vsa grajska služinčad jo je mrzila, najbolj pa jo je sovražil stari ovčar, ki je na rebreh Grajskega hriba pasel grajske ovce. Ko je stari pastir nekega dne eno ovco pogrešil, je šel h graščakinji in ji potožil:

»Milostna gospa graščakinja, nikar se ne jezite, ker sem na paši eno ovco izgubil. Najbrž je padla v prepad.«

»Tako jo pojdi iskat, vražji gad!« je graščakinja vzkipeła in pograbila bič, da bi z njim naglala starca v črno noč.

»Zdaj je noč,« je zatarnal pastir. »Jutri pa bom navsezgodaj odšel in jo poiskal.«

»Četudi je noč, takoj pojdi ovcí na pomoč!« je zakričala graščakinja in z bičem udarila pastirja po obrazu, da ga je po očeh oplazila in oslepila.

Slepi pastir je odtaval v črno noč in zgrmel v prepad, kjer se je ubil. Preden pa je izdihnil, je graščakinjo preklel:

»Oj, graščakinja, ker si zlobna ko kača, še sama postani kača!«

Komaj je izrekel, že se je zgodilo: graščakinja se je spremenila v kačo in se odplazila iz gradu ter zašla v studenec, ki izvira pod Grajskim hribom.

Tamkaj živi kača — zakletá graščakinja že tri sto let. Cerkljani pa pripovedujejo, da bi jo prekletstva lahko odrešil samo sedemletni

otrok, ki bi kačo, katere se prikaže vsakih sedem let samo enkrat, sedemkrat udaril s sedemletno leskovačo.

In tako je pred sto leti sedemletni pastirček pasel sedem ovac na Grajskem hribu, ovce pa je seganjal s sedemletno leskovko. Bil je sredi sončnega dne, ko je deček postal žejen. Odšel je k studencu pod Grajskim hribom, da bi se odžejal. Ko pa se je sklonil nad vodo, da bi pil, je od strahu zavpil, ker je na skali pri studencu zagledal velikansko belo kačo, zvito v klobčič, ki se je sončila. S pastirsko palico jo je udaril šestkrat, nato pa ga je obšla tolikšna groza, da je zbežal. Ko je tekel in tekel, je za seboj za slisal tožeči glas:

»Ojoj, zakaj me nisi udaril še enkrat? Če bi me sedemkrat oplazil, bi me odrešil prekletstva in tvoj bi bil grad pod Grajskim hribom.«

Pastirček pa je bežal in bežal in nikoli več ni hotel piti iz studenca, ki mu Cerkljani in Smarčani še dandanašnji pravijo: Kačji studenec.

Ustvarjanci na vrvi

SODOBNE ARGENTINSKE kinematografije ni lahko označiti. V njej ni niti tematske doslednosti niti vztrajnih oblikovnih iskanj, prav tako pa nima take tradicije, iz katere bi rasla kot neka izvirna celota. Najlaže bi lahko rekli, da je argentinska kinematografija, ki živi v pogojih med krize razpete družbene stvarnosti, kinematografija brez lastnega jasno začrtanega profila. To je kinematografija, v kateri se lahko zgodi karkoli — celo nastane dober film. In ker se je to v njej zadnje čase res tudi večkrat zgodilo, ji privoščimo kratek pogled.

Folklor in krediti

Pred vojno močna argentinska kinematografija je po letu 1940 znatno nazadovala, tako po obsegu proizvodnje (z izjemo ponovnega razcveta v letih 1949-51) kot kvaliteto. Predvsem je vse prepogosto zaradi zunanjega tržišča argentinski film zašel v poceni folklorizem, medtem ko se je pereče družbene problematike izogibal (pri tem ima svoj delež tudi cenzura). Lahko bi rekli, da danes na obstoj in kvaliteto argentinskega filma deluje pet glavnih činiteljev:

— družbene krize, ki se odražajo na vseh področjih družbenega življenja in ustvarjanja;

— pomanjkanje organizirane filmske industrije;

— nezadostno domače tržišče;

— potreba po uveljavljanju na mednarodnih tržiščih;

— ugodna kreditna zakonodaja, ki je razlaga za na videz »čudežno« dejstvo, da se argentinska kinematografija vendarle prebija.

Kot v vsaki drugi vladata tudi v argentinski kinematografiji dve osnovni dejavni sili, ki določata njen razvoj — filmsko podjetništvo in filmska izpovednost. Za prvim stoje producenti s preprosto formulo: film je naložba kapitala, torej mora prinašati dobiček. Za drugo pa stoje filmski režiserji in drugi ustvarjanci, ki kot umetniki težijo za tem, da bi bil film (kljub velikim sred-

stvom, ki jih zahteva) sredstvo umetniške izpovedi. S tega stališča lahko tudi celotno argentinsko kinematografijo razdelimo na dva dela: na »filmske produkte« in na »filmske izpovedi«.

Skupina mladih narašča

Resnično šteje seveda samo druga skupina. Pomembno je, da med njenimi ustvarjanci najdemo sedaj že močno in narašča-

jočo skupino mladih nadarjenih režiserjev, ki se dosti pogumno lotevajo predvsem problemov svojega ljudstva in svoje družbe. Vodilno mesto med njimi ima Leopoldo Torre-Nilsson, ki mu je v zadnjem desetletju z enim samim orožjem: svojim talentom in ob podpori nekaterih inteligentnih domačih kritikov prvemu uspelo zaigrati ledino in prodreti najprej v domačem okolju (ki je bilo sovražno njegovim prizadevanjem), nato pa tudi v mednarodnem merilu.

Gibanje za »filmsko izpovednost« v argentinski kinematografiji se je dokončno rodilo z mednarodnim priznanjem »Hiši angela« (nagrada v Canesu 1956), močneje pa se je razmahnilo po letu 1960. Vendar to gibanje ni neka organska celota — ni niti ideološko enotno niti nima enotnega ozadja v organizirani proizvodnji ali distribuciji, ampak je povsem individualistično in zaradi svoje anarhičnosti tipično argentinsko. Pravzaprav je to bolj kot gibanje neka skupna težnja vrste samostojnih ustvarjavcev, ki se vsi borijo za

Rodolfo Kuhn se je tudi v svojem filmu »Nestalni«, enako kot v »Mladih starih« lotil problemov svoje generacije — mladine v Argentini

svobodo lastne umetniške izpovedi v filmu, ki sami iščejo producente (dostikrat je potrebna spretnost plesavca na vrvi!) in se morajo vsak zase boriti za obstoj. Umetniški (niti mednarodni) uspeh v sedanjih pogojih še ne zagotavlja argentinskemu režiserju, da bo lahko tudi nada-

Film

ljeval z ustvarjanjem po svojem prvem uspehu — primer je Lautaro Murua, ki je po dveh zelo uspešnih filmih »Shunko« in »Alias Gardelito« moral utihniti.

Tri imena

Kljub težkim pogojem ustvarjanja pa se pridružujejo prizadevanjem za novi argentinski film stalno novi režiserji — začrtniki, letos npr. kar štirje (José Mahieu, Ramiro Tamayo, Ricardo Becher in Nerique Raab). Med tistimi, ki

so se že uveljavili, pa naj omenimo (tokrat mimo Leopolda Torre-Nilssona) tri imena: Manuel Antin, Rodolfo Kuhn in Osias Wilenski.

Manuel Antin — pesnik, pisatelj in dramatik, ki se je posvetil filmu, je posnel doslej dve deli: »Liho število« (1961) in »Spoštovani poglavarje« (1962). V drugem je Antin svojih šest likov (pet moških in 1 ženska — tragedija) jasno začrtal kot predstavnik širše družbene skupnosti, in to brez kakršnihkoli olepševanj. Omeniti je treba še njegovo učinkovito uporabo sivega zimskega Buenos Airesa za ozadje v tem filmu. Antin si je za svoji naslednji deli izbral črno komedijo »Dan mrtvih« in prenos slovitega romana »Don Segundo Sombra« Güiraldesa.

Najuspešnejši med mladimi je 27-letni Rodolfo Kuhn s filmoma »Mladi stari« (nagrada v Mar del Plati in Sestri Levanteju) in »Nestalni«. V obeh filmih Kuhn obravnava probleme svoje generacije — mladine, ki je brez vpliva na družbeno dogajanje in se zato izživlja v zabavah, spolnosti in brezplodnih pogovorih o svojem nemirnem iskanju. Kuhn kaže posebno nagnjenje do odprtih prostorov — obale, morja, peščin, v katerih najde veliko dramatično silo. Od človeških odnosov pa s svojim izrazom najbolj obvlada ljubezenske.

Osias Wilenski je 28-letni režiser, ki je po vrsti kratkih filmov (najboljši je nagrajeni »Večni moto«) posnel »Iskavca« po motivih iz življenja saksofonista Charlieja Parkerja, kot jih je našel v istoimenski Cortázarjevi črtici (Wilenski je bil prej glasbenik — pianist in komponist). Ob tem ambicioznem filmu je Wilenski izjavil: »Ob pogojih v kakršnih delamo v Argentini, je vsak film lahko tvoj zadnji. Zato za nas ni neobičajno, če skušamo vse dati v en sam film.« Naj bodo te njegove besede obenem zaključek tega kratkega pogleda v argentinsko kinematografijo.

Prihodnji teden bomo v Kranju gledali nov domači film, Pretnarjeve »SAMORASTNIKE«, ki so iz letošnje Pule odnesli Srebrno areno, Zlato areno za režijo, Zlato areno za žensko vlogo in še tri priznanja. Ne glede na to je film resnično uspel prenos Prežihove novele, v katerem je igra Majde Potokarjeve pravo doživetje

RADIJSKI

SPORED

OD 28. SEPTEMBRA DO 4. OKTOBRA

Poročila poslušajte vsak dan ob 4.05., 5.05., 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23., in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. uri. Ob nedeljah pa ob 6.05., 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. uri.

SOBOTA

- 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji
- 8.35 Sovjetska in češka glasba
- 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo
- 9.25 Nekaj klavirskih skladb
- 9.32 Sonata za violončelo in klavir
- 10.15 Iz partitur plesnega orkestra RTV
- 10.30 Koncert za klavir in ljubljana orkester
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti
- 12.05 Zabavna glasba
- 12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Nada Puppis: Kontrola mlečnosti krav je potrebna za povečanje proizvodnje mleka
- 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne
- 13.30 Trideset minut ob zabavni glasbi
- 14.05 Jugoslovanski operni pevci v operi
- 14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
- 15.15 Zabavna glasba
- 15.30 Iz baleta »Gajane«
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Gremo v kino
- 17.50 Zabavni intermezzo
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Skladbice za kratek čas
- 18.45 Novo v znanosti
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Po domače...
- 20.20 Primer za Paula Tempa
- 20.50 Za konec tedna — ples
- 22.15 Oddaja za naše izseljence
- 23.05 Za ples in razvedrilo

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Od polke do sambe z orkestrom Raphaela
- 19.15 Operne melodije
- 20.45 V ritmu bosse nove
- 21.00 Zagrebški bienale 1963
- 22.15 Jazz na koncertnem odru

NEDELJA

- 5.00 Pisan glasbeni spored za dobro jutro
- 8.00 Mladinska radijska igra
- 8.42 Drobne pesmi velikih mojstrov
- 9.05 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo — I.
- 10.00 Se pomnite tovariši
- 10.15 Pisano nedeljsko glasbeno popoldne
- 11.30 Nedeljska reportaža
- 11.50 Tisoč pisanih taktov za dober tek
- 12.05 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo — II.
- 13.30 Za našo vas
- 14.00 Koncert pri vas doma
- 14.15 Operne melodije
- 15.15 Zabavna glasba
- 15.30 Danes popoldne
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Pod lipco zeleno
- 20.40 Akordooist Peppino Principo
- 20.50 Sportna poročila
- 21.00 Popotovanja velikih skladateljev
- 22.15 Melodije v noči
- 23.05 S plesno glasbo v novi teden

DRUGI PROGRAM

- 12.00 Nedeljski koncert ob dvanajstih
- 13.10 Za ljubitelje opere
- 14.00 Križem med zabavnimi orkestri
- 14.30 Sodobni izvajavci
- 15.15 Zvočna panorama
- 19.05 V nedeljo zvečer
- 20.00 Sto let popevke
- 20.45 Catulli carmina
- 21.25 Iz filmov in glasbenih revij
- 22.15 Komorna soareja

PONEDELJEK

- 8.05 Angleški madrigali in ljudske pesmi
- 8.30 Petindvajset minut v vedrem ritmu
- 8.55 Za mlade radovedneče
- 9.25 Ponedeljkovo popoldne ob narodni pesmi
- 10.15 Debussy in Ravel
- 10.35 Naš podlistek
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti

- 12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Milan Veselič: Uvajanje ustreznega trsnega sortimenta
- 12.25 Prijetni napevi za opoldan
- 13.30 Pol ure pred štirinajsto
- 14.05 Variacije na pesem »Od kneza Marka«
- 14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
- 15.15 Zabavna glasba
- 15.40 Literarni sprehod
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Glasbene uganke
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Pisana paleta
- 18.45 Na mednarodnih križpotjih
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Skupni program JRT
- 20.55 Kulturna kronika
- 22.15 Skupni program JRT
- 23.05 Če želite zaplesiti!

DRUGI PROGRAM

- 19.05 S tujih opernih odrov
- 20.00 V vedrem ritmu
- 20.45 Concertino za klavir in orkester
- 21.22 Izbrali smo za vas

TOROK

- 8.05 Iz majhnih oper velikih mojstrov
- 8.35 Kitara in harmonija
- 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo
- 9.25 Mojstri simfonije
- 10.15 Nekaj uvertur iz znanih operet
- 10.35 Zborovske skladbe
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti
- 12.05 Zabavna glasba
- 12.25 Kmetijski nasveti — Dr. Marjan Pavšič: Reprodukcijska goveda in izkoriščanje hribovitih površin
- 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne
- 12.40 Prizor iz 3. dejanja opere »Ognjeni angel«
- 13.30 Za oddih in razvedrilo
- 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo
- 14.35 Lisztove klavirske skladbe
- 15.15 Zabavna glasba
- 15.30 V terek nasvidenje
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Koncert po željah poslušavcev
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.45 S knjižnega trga
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Sprehod po Pragi
- 20.30 Radijska igra
- 21.27 Serenadni večer
- 21.34 Z lokom po strunah
- 22.15 Naš nočni kaleidoskop
- 23.05 Mladim plesavcem smo nocoj pripravili

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Simfonija št. 2
- 19.55 Z orkestrom Benedict Silberman po madžarski pusti
- 20.15 Pianist Errol Garner
- 20.45 Trije zbori na narodna besedila
- 20.55 Mednarodna radijska in televizijska univerza

21.10 Glasbena medigra
21.15 Skupni program JRT

SREDA

- 8.05 Opera in balet
- 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb
- 9.25 Popevke v sredo
- 10.15 Trio za dve violini in violo
- 10.30 Človek in zdravje
- 10.40 Pesmi iz Meliške revolucije
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti
- 12.05 Zabavna glasba
- 12.15 Kmetijski nasveti
- 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne
- 12.45 Narodne pesmi iz Srbije
- 13.30 Znamenite arije za mezzosopranistke
- 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo
- 14.35 Novosti iz naše fonoteke
- 15.40 Amaterji pred našim
- 15.15 Zabavna glasba mikrofonom
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Promenadni koncert
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Od skladatelja do skladatelja
- 18.45 Ljudski parlament
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Malo novega — malo starega
- 21.05 Skupni program JRT
- 23.05 Klavirski trio op. 99
- 23.40 Za lahko noč pojeta Ljiljana Petrovič in Nat »King« Cole

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Komorni portret skladatelja Vilka Ukmarja
- 19.50 Druga rapsodija
- 20.00 Popevke ulice
- 20.45 Concertino za godala
- 21.00 Mozaik zabavne glasbe
- 21.40 Štirje eseji za orkester

ČETRTEK

- 8.05 Dve simfonični pesnitvi
- 8.35 Portret v miniaturi
- 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo
- 9.25 Dva dueta iz Puccinijeve opere Madame Butterfly
- 10.15 Zabavna glasba
- 10.30 Pet minut za novo pesmico
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti!
- 12.05 Zabavna glasba
- 12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Milica Oblak: Jesenska paša v nasadih jagodičja
- 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne
- 12.45 Tri vesele pesmi
- 13.30 V paviljonu zabavne glasbe
- 14.05 Iz slovenskega opernega repertoarja
- 14.05 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
- 15.15 Zabavna glasba
- 15.38 Suita za godalni orkester
- 16.00 Vsak dan za vas

17.05 Trije mladi izvajavci
18.00 Aktualnosti doma in v svetu

- 18.10 Turistična oddaja
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov
- 20.45 Lahka glasba
- 21.00 Literarni večer
- 21.40 Suita za violino in klavir
- 22.15 Skupni program JRT
- 23.05 Po svetu jazza
- 23.35 Zadnji ples pred polnočjo

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Ob 150-letnici rojstva Riharda Wagnerja
- 20.45 Monologi za flauto in oboo
- 21.00 Melodije po pošti

PETEK

- 8.05 Iz starejše slovenske glasbe
- 8.35 Zabavna orkestra Gustav Brom in Len Marcer
- 8.55 Pionirski tednik
- 9.25 Petkovo koncertno popoldne
- 10.15 Zabavna zbor Norman Luboff in Miško Hočevar
- 10.35 Naš podlistek
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti!
- 12.05 Zabavna glasba
- 12.15 Kmetijski nasveti — Jože Kregar: Kako bomo zavarovali vrt pred zimsko škodo
- 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne
- 12.40 Nekaj zborovskih skladb
- 13.30 Iz Skandinavije do Pirenejev
- 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo
- 14.35 Zvoki iz Jugoslavije
- 15.15 Napotki za turiste
- 15.20 Zabavna glasba
- 15.40 Majhen zborovski koncert
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Dragulji iz oper
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Pisana paleta
- 18.45 Iz naših kolektivov
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Skladbe Zorka Prelovca
- 20.15 Tedenski zunanjepolitični pregled
- 21.00 Ansambel Mojmira Sepeta in kvintet Jožeta Kampača
- 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih
- 22.15 Melodije, ki jih radi poslušate
- 22.50 Literarni nočno
- 23.25 Iz jugoslovanske simfonične literature

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Maria Callas v dveh velikih opernih scenah
- 19.27 Mala prodajalna plošč
- 20.00 Med deli Johana Sebastiana Bacha
- 20.45 Kitarista Bob Bain in Laurindo Alnoida
- 21.00 Nenavadne zgodbe iz znanosti in domišljije
- 21.15 Glasbena medigra
- 21.23 Dve glasbeni povesti

Kranj »CENTER«

28. septembra amer. barvni CS film APRILSKA LJUBEZEN ob 18. in 20. uri, premiera slovenskega filma SAMORASTNIKI ob 22. uri
29. septembra amer. barvni CS film APRILSKA LJUBEZEN ob 10., 16., 18. in 20. uri, francoski film POGLED Z MORJA ob 14. uri

30. septembra slovenski film SAMORASTNIKI ob 16., 18. predstava ob 20. uri odpade

1. oktobra slovenski film SAMORASTNIKI ob 16., 18. in 20. uri

2. oktobra slovenski film SAMORASTNIKI ob 16., 18. in 20. uri

4. oktobra ameriški barvni CS film ANASTAZIJA ob 16. uri, slovenski film SAMORASTNIKI ob 18. in 20. uri

Kranj »STORŽIČ«

28. septembra amer. barvni CS film APRILSKA LJUBEZEN ob 9. in 16. uri, francoski film POGLED Z MOSTU ob 18. in 20. uri, premiera franc.-ital.-jugosl. barvnega filma AUSTERLITZ ob 22. uri

29. septembra amer. barvni film STARI RUMENKO ob 10. uri, ameriški barvni CS film APRILSKA LJUBEZEN ob 13. uri, italijanski CS film AS ASOV ob 15. uri, francoski film POGLED Z MOSTU ob 17. in 21. uri, sovjetski barvni film VLAK PELJE NA VZHOD ob 19. uri

1. oktobra ameriški film ZNAK ZORROA ob 9., 16. in 18. uri, franc.-ital.-jugoslovanski barvni CS film AUSTERLITZ ob 20. uri

2. oktobra ameriški barvni CS film SEDMO SIMBADOVO POTOVANJE ob 16. in 18. uri, franc.-ital.-jugoslovanski film AUSTERLITZ ob 20. uri

3. oktobra slovenski film SAMORASTNIKI ob 9. uri, franc.-ital.-jugoslovanski film AUSTERLITZ ob 16. in 18. uri, ameriški barvni CS film ANASTAZIJA ob 20. uri

Stražišče »SVOBODA«

28. septembra italijanski barvni VV film AMERIKA PONOCI ob 20. uri

29. septembra sov. barvni film VLAK PELJE NA ZAHOD ob 14. uri, franc.-ital.-jugoslovanski film AUSTERLITZ ob 16., 18. in 20. uri

Cerkije »KRNAVEC«

29. septembra franc. barvni film SLEPI POTNIK ob 16. in 19. uri

Jesenice »RADIO«

28. do 30. septembra španski barvni film PRISEL JE ANGEL

Jesenice »PLAVZ«

28. do 29. septembra španski film NORCIJE V OPERI
30. do 1. oktobra španski barvni film PRISEL JE ANGEL

Zirovnica

28. septembra francoski film LOPOVI VELIKEGA SRCA

29. septembra franc. film NOC SPIJONOV

2. oktobra španski barvni film PRISEL JE ANGEL

Dovje

28. septembra franc. film NOC SPIJONOV

29. septembra francoski film LOPOVI VELIKEGA SRCA

3. oktobra španski barvni film PRISEL JE ANGEL

Koroška Bela

28. septembra angl. barvni film 39. STOPNICA

29. septembra amer. barvni CS film PUSTOLOVSCINE HUCKLEBERRY FINNA

30. septembra amer. film NORCIJE V OPERI

Kranjska gora

28. septembra amer. barvni CS film PUSTOLOVSCINE HUCKLEBERRY FINNA

29. septembra angl. barvni film 39. STOPNICA

3. oktobra ameriški film NORCIJE V OPERI

Krupa

28. septembra jugoslovanski film NE POSEGAJ V SRECO ob 20. uri

29. septembra francoski CS film LJUBEZEN POD NADZORSTVOM ob 17. in 20. uri

Ljubno

28. septembra jugoslovanski film NOCNI IZLET ob 20. uri

29. septembra jugoslovanski film NOCNI IZLET ob 16. uri

Duplica

28. septembra nemški film JAZ NISEM KAZANOVA ob 19. uri

29. septembra nemški film JAZ NISEM KAZANOVA ob 15., 17. in 19. uri

29. septembra mladinska predstava OSEM NAGRAJENIH BARVNIH RISANK ob 10. uri

Mladostjica

28. septembra amer. film OSAMLJENI SO HRABRI ob 18. uri

28. septembra ital. zabavni film POJTE Z NAMI ob 20. uri

29. septembra amer. film OSAMLJENI SO HRABRI ob 16. in 20. uri

29. septembra ital. zabavni film POJTE Z NAMI ob 18. in 10. uri dopoldne

1. oktobra nemški film NOVELA O SAHU ob 20. uri

2. oktobra nemški film NOVELA O SAHU ob 18. in 20. uri

3. oktobra angleški film NIKOLI NE POPUSCAJ ob 20. uri

4. oktobra angleški barvni CS film MILIJONARKA ob 20. uri

SOBOTA — 28. sept.

Evrovizija
15.00 IV. mediteranske igre RTV Zagreb

18.00 Poročila

18.05 »Nevarne igre« — TV igra za mladino RTV Ljubljana

19.00 TV obzornik

19.20 S kamero po svetu

19.50 Kaj bo prihodnji teden na sporedu JTV

20.00 TV dnevnik RTV Beograd

20.30 Propagandna oddaja

20.45 »Vsemogočna miš« — risani filmi

21.15 »Poletje in ti« — zabavnoglasbena oddaja RTV Ljubljana

22.15 »Salomonova sodba« Evrovizija

23.15 IV. mediteranske igre — košarka

NEDELJA — 29. sept.

RTV Zagreb

11.00 Kmetijska oddaja RTV Ljubljana

11.30 »Denis potuje v New York« — šaljiva zgodba za otroke Evrovizija

14.45 Zaključek mediteranskih iger v Neaplju RTV Zagreb

19.30 »Favorit« — glasbena oddaja JTV

20.00 TV dnevnik RTV Ljubljana

20.45 Tuja otroka — ruski celovečerni film

22.15 Poročila RTV Beograd

22.20 Filmska reportaža o nekem športnem dogodku

PONEDELJEK —

30. septembra RTV Ljubljana

17.30 Ruščina na TV RTV Zagreb

18.00 TV v šoli RTV Ljubljana

18.30 Poročila

18.35 »Petere slavni trobentač« — lutkovna igra RTV Ljubljana

19.00 TV obzornik JTV

19.30 Tedenski športni pregled

20.00 TV dnevnik RTV Ljubljana

20.30 »Človek, ki je vrgel atomsko bombo« — TV drama

21.30 Po Jugoslaviji

TOREK — 1. oktobra

Ni sporeda!

SREDA — 2. oktobra

RTV Ljubljana

17.30 Ruščina na TV

18.00 Poročila

18.05 Mošnja zlatnikov za najboljšo igračko — TV igra RTV Beograd

18.20 »Otroški glasovi« — filmska reportaža RTV Ljubljana

19.00 TV obzornik

19.15 Dokumentarni film

19.30 Ekspedicija — reportaža JTV

20.00 TV dnevnik RTV Beograd

20.30 Propagandna oddaja RTV Ljubljana

20.45 TV transverzala

21.45 Kulturna panorama

22.15 Poročila

ČETRTEK — 3. oktobra

RTV Zagreb

10.00 TV v šoli RTV Ljubljana

17.30 Angleščina na TV RTV Zagreb

18.00 Poročila

18.05 Mendov spored RTV Ljubljana

19.00 TV obzornik

19.30 »Hajo, povedi veselo« — pesni in ples iz Sumadije JTV

20.00 TV dnevnik RTV Ljubljana

20.30 Nenavadni zgodbi — TV podlistek

21.00 Ob 20. obletnici Kočevskega zborna

21.30 Poročila

PETEK — 4. oktobra

RTV Ljubljana

17.30 Ruščina na TV

18.00 Poročila

18.05 »Srečno vožnjo« — oddaja o prometu

18.30 Popolni vtisi

19.00 TV obzornik

19.15 Dokumentarni filmi JTV

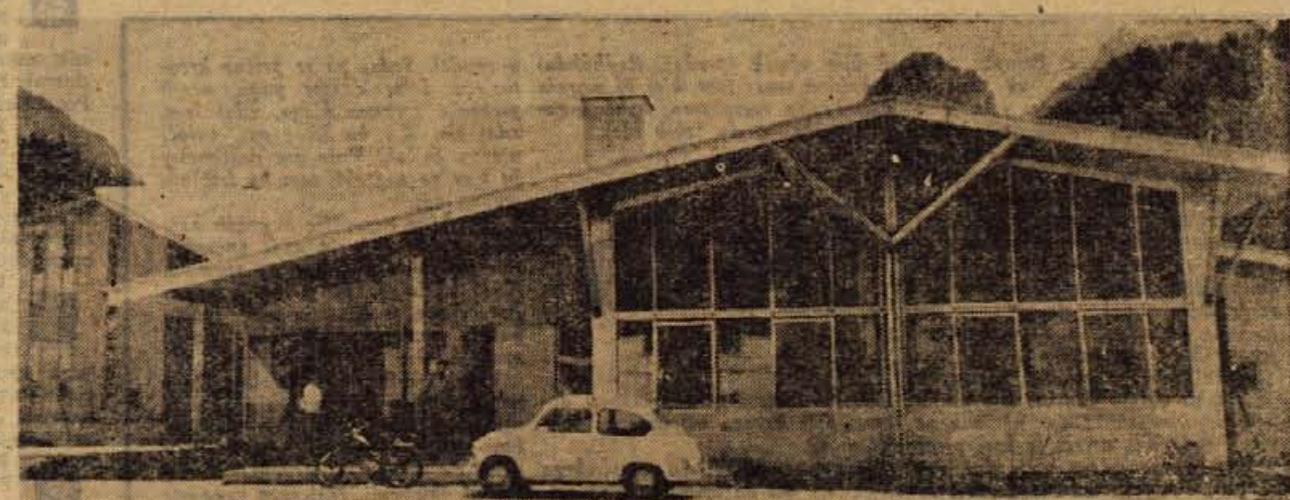
20.00 TV dnevnik RTV Beograd

20.30 Propagandna oddaja RTV Zagreb

20.45 Ekran na ekranu — filmski mozaik RTV Ljubljana

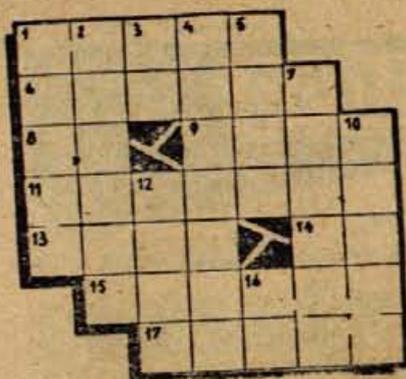
21.45 Slovenski pesniki

22.15 Poročila

Motel v Kranjski gori

Križanka št. 36

Križanka je maglična, zato velja prva številka za opis vodoravno, druga pa za navpično.

1. 1. grška črka, 6., 2. slovnično število, 8., 3. različna soglasnika, 9., 12. dišeča rastlina, ik se uporablja za začimbo, 11., 4. moško ime, 13., 5. sodobni francoski pisatelj, 14., 16. predlog, 15., 7. Atenino svetišče, 17., 10. po Homerju otok čarovnice Kirke.

Rešitev križanke št. 35

Vodoravno: 1. dnevnik, 8. rekruti, 9. NM, 10. Ajas, 11. eta, 12. rani, 14. TT, 16. Uranija, 18. makadam.

V prodajalni plošč

— Kupil bi nekaj plošč s twistom. Veste, te glasbe ne marajo moji sosede!

Brez besed

Novo cene mesa

— Prosil bi vas, tovariš zdravnik, da mi prepoveste uživanje mesal

Novoporočenci

— In zdaj me ljubček ponesi čez prag...

Pri zobozdravniku

— Tako zdaj smo vam popravili zob, čez mesec dni pa pridite, da vam ga izderemo!

Pri psihiatru

Sicer pa — videti ste popolnoma uravnovešeni.

Pri telovadbi

Pri uri telovadbe so učenci skakali v višino. Peter ni preskočil niti 1 meter in predavatelj telesne vzgoje se je razburjal. Toda Peter se znajde in olenša svoj neuspeh: »Oprostite, tovariš profesor, moj oče je bil rudar, ne pa vesoljski pilot.«

Nadure v računstvu

Na fakulteti so imeli predavanje matematike predvideno do 5. ure popoldne. Toda predavatelj je predavanje nekoliko potegnil. Ko je na tablo napisal račun, je slušatelj Marjana vprašal, koliko naj bi bil rezultat. Na kratko mu je odgovoril: »Pet čez pet, tovariš profesor.«

HOROSKOP

VELJA OD 28. SEPTEMBRA DO 5. OKTOBRA

OVEN (21. 3.—20. 4.)
Čas je že, da iskreno poveš svojo odločitev, zakaj neodločnost se utegne kaj kmalu maščevati. Pismeno obvestilo ti razblini vse dvome. Previdnost na izletu.

BIK (21. 4.—20. 5.)
Ne se obupati. Samo spretnost in naglica lahko pomagata, čeprav v zadnjem trenutku. Pomni, da so tudi dobri ljudje v tvoji okolici, zato jih ne razočaraj. Torek bo odličen glede prihodnosti. Pazi na besede in živce.

DVOJKA (21. 5.—20. 6.)
Dragi osebi je hujše, kakor je videti na zunaj. Bolj bo zalegel molk ali tolažba kot pregovarjanje. Iz trme in nepremišljenosti lahko stori obratno tako da bo vsem prav. Črne oblake na srčnem področju kaj kmalu prežene sonce. Dvojni zaslužek, vendar brez solz.

RAK (21. 6.—22. 7.)
Nepričakovano srečanje bo zmešalo vse načrte, vendar te spravi v dobro voljo in prepreči preprič v družini. Nakup se ne bo posrečil.

LEV (23. 7.—22. 8.)
Ne izgubljal časa z neplodnimi načrti. Nekdo pripravljaj prijeto presenečenje. Glej, da domišljavost ne pokvari večera. Zadrega: povabljeni in nepovabljeni se srečajo na vratih.

DEVICA (23. 8.—22. 9.)
V službi je potrebno več odločnosti in natančnosti, doma in na ljubezenskem področju pa več potrpežljive postojljivosti in razumevanja.

TEHTNICA (23. 9.—22. 10.)
Zaupane ti bodo važne naloge. Preden jih sprejmeš, premisli; ne precenjuj lastnih sposobnosti, da ne zrotiraš. Če ti pomagajo prijatelji, tudi priznaj, da te ne pustijo drugič na cedilu. Potem se ne pobereš več zlepa.

SKORPIJON (23. 10.—22. 11.)
Položaj na čustvenem področju se zaplete po tvoji krivdi. Ne beli si glave, malce pošušmari ali pohonorarči, da napolniš žep, pa bo vse v redu. Nekdo bo opravljal zgolj iz zavisti.

STRELEC (23. 11.—22. 12.)
Okoliščine te prisilijo, da poveš resnico, ki jo že dolgo tajiš. Preglej svoj dežnik, zakaj jesensko deževje je pred durmi. Eden je premajhen za dva. Pozabljeni dolжник te razveseli.

KOZOROG (23. 12.—20. 1.)
Vztrajaj pri svoji odločitvi, naj te klevete in morebitne grožnje ne omeščajo. Postojljivost se bo nepričakovano maščevala. Domači ti ne želijo slabega, čeprav malce pokarajo.

VODNAR (21. 1.—19. 2.)
Ne bo mirnega spanja, dokler ne ustrežeš dokaj zahtevnim željam osebe drugega spola. Nepričakovano uresničiš skoraj pozabljeno idejo, ki ti napolni žep. Pred kolektivom izbiraj besede.

RIBI (20. 2.—20. 3.)
Po dolgem času se v petek spet razburis. Tokrat tvoj predlog ne bo najboljši. Nekdo te sila pogreša — bolj besed kot tebe Z dežnikom žasloviš kot kavalir. Preizkušnjo prestaneš.

Moda

Ko zvečer berem časopis, velikokrat slišim za mojim hrbotom vprašanje: »Ali ti se uščeš?« Nikoli se ne obrnem takoj. Najprej stisnem zobe in šele potem pogledam. Danes pa sem se skoraj ugriznil; žena je bila tako smešno napravljena kot še nikoli. Na glavi je imela klobuk — podoben preurnjenemu lavorju — namesto jopiče plaščke najine triletne hčerke in krilo tako ozko, da sploh ni bilo krilo. »Gotovo, to je zopet Dior-jev model!« sem pomislil.

Moški smo največkrat zadovoljni s tako obliko ženske, kot je po naravi. Ampak Dior ni takega mnenja. Iz leta v leto se bori proti naravi: pas gor, pas nižje dol, ramena povečena, ramena ravno in podobno. Pravi čarodej je. Ženske jopice so spredaj popolnoma ravne, zadaj na hrbtu pa imajo oblike, ki

so bile včasih spredaj. Redkokdaj je kakšna stvar tam, kjer bi morala biti. Težko razumemo, kako kreatorji prihajajo do takih idej.

Poskušal vam bom prikazati delovni dan nekoga ustvarjavnca ženske mode.

Začne se v postelji empirskega sloga. To mu da inspiracijo za empirsko linijo. Po kosilu pride hipnotizer, ki ga tako omami, da popolnoma pozabi, kakšna je ženska

v resnici. Sedaj pa se prične kreatorjevo delo. Vzame pupo, nanjo pripripena zvezano blago, zdaj sem, zdaj tja. Kie bo letos pas, odloči njegov pišček. Vrže mu centimeter in kjer ga zagrabi, tam bo letošnjo sezono pas.

Popoldne razmišlja o novih barvah. Umil se je in vidi umazano sivo barvo vode. Gre na sprehod. Kupi sladolek, ki je roza barve. Potem gre v kino in vidi zeleno barvo vstopnice. Zbirka novih modnih barv je pripravljena.

Vem, ženske bodo dejale: »Ravnamo se po modi zato, da bi vam ugajale. Ampak do takih zaključkov prihajajo samo ženske, hej mislijo, da se moški res obračajo za lepimi oblekami. Nai vam zaupam: »Nikoli se ni še moški obrnil zaradi obleke...«

Manfred Schmidt